

A múlt esztendő.

Írta: Bedy-Schwimmer Rózsa.

A múlt esztendő mérlegén nem változott követeléseink rovata. Semmit sem kaptunk meg abból, amivel a társadalom és az állam nekünk tartozik. Az állami műhely munkásai úgy veték fel 365 napi semmittevésükért a díjat, mintha megdolgoztak volna érte, holott csak hasztalanul elfecsérelték legdrágább értékünk, a pótolhatatlan idő tizenkét teljes hónapját.

Egymást gyalázó, tetterejüket és munkakészségüket lovagias ügyekben kitomboló urak foglalták le az ország gazdasági és erkölcsi züllésének feltartóztatására hivatottak előtt a munka helyét és szerszámaikat: a parlamentet és a politikát.

Inspekciós rendszerrel gondoskodtak róla, hogy a tárgyalások alatt keletkező lovagias ügyekhez szükséges segédszám mindenkor kitéljék a jelenlevőkből. Többen nem igen lézengtek egyszerre a Házban. De akik betévedtek, minden elismerésünkre rászolgáltak: nem hamarkodták el a dolgukat szeleburdi újoncok, munkával stréberkedők módjára. Előbb alaposan kipihenték magukat a semmittevés idegölő fáradalmi után s csak teljesen fel-frissülve kukkantottak be – úgy déltájban – a Házba. Vigyáztak magukra s így a hazára.

Ha a nők, a világ bármely parlamentjében ilyen arcpirítóan mernének visszaélni egy élheterlen nemzet ernyedtségével, ha bárhol így arculcsapnák egy nép legégetőbb érdekeit, így elhanyagolnák a beteg társadalom minden, kivétel nélkül minden baját, ha ilyen szemérmetlenül még fizettetnének is maguknak az ország érdekeinek szorgos elhanyagolásáért: a férfiak a politikai moral insanity legsúlyo-

sabb tüneteit ismernék fel e jelenségekben és régen gondoskodtak volna, hogy a nő választóhatósága minden időkre kizárassék.

És ha ilyen népképviselőknek bárhol is a nők adnák a mandátumot, a férfiak régen felismerték volna, hogy a saját és mások – kezükben levő – érdekét így elhanyagoló szavazó polgárok éretlenek a politikai életre. Igen ám, ha nők tennék!

Minthogy pedig a politikai moral insanity a férfiak sorában dühöng, minthogy a férfiak tapossák lábbal saját politikai jogaikat, azért ők azt mondják, hogy a nő gyöngelméjű a politikára, a nő éretlen érdekeinek megvédésére, a nő beszélné agyon az időt a parlamentben, a nő vinne kicsinyességet országos ügyekbe.

Szorongó szívvel nézünk vissza a kegyetlenül elfecsérelt esztendőre.

Mit vártunk, mennyit reméltünk tőle: és mit hozott? Nekünk, asszony népnek a semmin felül is súlyosat. Sok ígéretnek megszegését, sok biztató reménynek homokba temetését.

Tavaly ígérték, hogy az egyetemen rendet csinálnak a nőhallgatók ügyében: az idén még jobban megszigorították a felvételt, ígértek kertészeti iskolát, ipari iskoláknak megnyitását: tán a Marson vagy a Holdban be is váltották ezt az ígéretet.

Reméltük, hogy az a Justh Gyula, aki házelnök korában nyilvános hitvallást tett a nők választójoga mellett, ellenzéki korában sem lesz hűtlen elveihez. De aki minden egyéb elvéért még hatalmi lehetőségeit és feláldozta, az a nő jogainak kérdésében meggondolás nélkül alávetette magát a szociáldemokrata-párt politikai taktikájának.

(Ebben a pártja annyira követte, hogy ha a népgyűléseken elhangzott a nők választójogára vonatkozó pótindítvány és a szocialista elnök az indítvány feletti szavazás elsikkasztására kijelentette, hogy felesleges szavazni, mert hiszen „a pártprogrammban” benne van a mindkét nem választójogának követelése, a gyűlések nem szociáldemokrata pártbeli tagjai is úgy tettek, mintha a szocialista program az övék is volna.)

A választójogi népgyűléseken felbújtott tömegek fenyegetései közt, magukat radikálisoknak nevező proletár és polgári vezérférfiak hatalmi aktusaival szemben kellett kicsikarnunk a népgyűlési szólásszabadságunkat. A demokrácia legegységesebb követeléseit arculcsapó nemtelen trükkök és a választójog ügyét lealacsonyító csalafintaságok bozótján áttörni, hogy csak annyit adhassunk tudtára a népgyűlések közönségének: mi nők is követeljük a jogainkat.

Járványok pusztították az ország népét, a munkátlanság ölte, rontotta jellemét; gyil-

kosokat, sikkasztókat, önmagukat és egymást meg nem becsülő cinikusokat nevel a fertőzött közszellem.

De amilyen sivár az elmúlt esztendő képe, ha azt keressük mit kaptunk, olyan biztató, ha azt nézzük, mit csináltunk, mennyit dolgoztunk azért, hogy a nőiség alkotó, támogató és védő ereje mielőbb érvényesülhessen a pusztulással szemben.

Nem néztük égő szemmel, kétségbeesett tétlenséggel a veszedelmet, nem nyugodtunk bele hangtalanul, hogy nem szabad segítenünk, mert „csak nők” vagyunk.

Napról-napra nőtt azoknak a száma, akik közömbösséget, kényelmet lerázva, a legtisztéletreméltóbb önfeláldozással álltak a küzdők sorába. Az elmúlt év nyara nemcsak irtó forróságának, hanem a magyar nőmozgalom történetében páratlan munkatömegével biztosított magának maradandó emléket. De nem is sajnálta az erejét senki sem: napról-napra más fürdőhelyen, vasárnaponként szerte az országban hirdették jó embereink az igazságunkat. Aki nem szónokolt, nem utazhatott, a röpv-osztogatásból, plakátragasztásból, a propaganda egyéb munkájából nem vehette ki részét, pénzével járult hozzá. Nem csoda hát, hogy az ország visszhangzóit a feminista agitációtól.

Az elmúlt esztendő zűrzavaros zajában ez volt az egyetlen reményre biztató hang.